

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

А.Ю. Несмашна¹, Р.Г. Майстро²

*¹магістрантка кафедри економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин
НТУ «ХПІ», Харків, Україна*

*²доцентка кафедри економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин, к.е.н.,
доц. НТУ «ХПІ», Харків, Україна*

У складних умовах війни, що триває на території України, перед державою постають численні виклики: збереження незалежності, захист населення і територій, підтримка економіки та забезпечення умов для нормального життя громадян. Переробні підприємства є ключовим елементом як національної, так і світової економіки, відіграючи важливу роль у подоланні глобального голоду та продовольчих криз. Вживання і стабільна робота цих підприємств в умовах військових дій суттєво ускладнені через негативні фактори, такі як знищення матеріальних активів, труднощі зі збутом і поставками, кадровий дефіцит, нестача сировини тощо. За результатами проведеного опитування, лише 30% підприємств здатні повністю відновити свою діяльність. У зв'язку з цим сьогодні вкрай важливо шукати шляхи підвищення ефективності управління переробною галуззю в Україні, впроваджуючи дієві управлінські механізми для мінімізації наслідків війни та покращення фінансових показників.

Особливої значущості набувають висококваліфіковані кадри, адже військові дії суттєво скоротили їх чисельність через втрати або мобілізацію. [1] Інструментами для ефективного управління можуть стати перепідготовка працівників, оновлення режимів роботи, переорієнтація виробництва та розробка нових видів продукції. Важливим рішенням також є передислокація підприємств та раціональне використання наявних ресурсів [2]. Державна підтримка в період війни є ключовою умовою стабільної роботи переробних підприємств. Вона може бути реалізована у вигляді грантових програм, прямої фінансової допомоги на заходи із реконструкції чи переміщення підприємств, а також через залучення іноземних партнерів та компаній. Це стимулює розвиток галузі завдяки інвестиціям або донорським ресурсам. Ефективне функціонування українських переробних підприємств – це завдання не лише власників чи управлінців, але й виклик загальнодержавного та міжнародного масштабу. На результати діяльності підприємства та її ефективність впливають численні фактори, які можуть мати як позитивний, так і негативний характер. Тому надзвичайно важливо систематизувати та класифікувати ці чинники для комплексної оцінки показників. Фактори являють собою рушійні сили, що сприяють розвитку процесів і явищ, необхідних для здійснення господарської діяльності.

Головною метою оцінювання ефективності роботи підприємства є визначення напрямків його подальшого розвитку, що ґрунтується на аналізі фінансово-господарських показників. У сучасних умовах одним із ключових завдань для підприємства стає підвищення ефективності діяльності за рахунок залучення внутрішніх резервів та розробки стратегії покращення показників продуктивності.

Основні фактори, які сприяють підвищенню виробничої ефективності, включають удосконалення технічного рівня, оптимізацію управлінських процесів, організацію праці та виробництва, а також підвищення якості використання природних ресурсів. Даний процес можна розділити на три основні напрямки: організаційний, технологічний

і ресурсний. [3]. У межах організаційного підходу здійснюється пошук способів підвищення ефективності процесів на підприємстві, зокрема зосереджуючись на вдосконаленні управлінських механізмів. Ключовим фактором досягнення високих результатів є оптимізація організації виробничого процесу. У реальних умовах роботи підприємства необхідно врахувати всі аспекти, які впливають на ефективність організації діяльності, починаючи від рівня окремого працівника і завершуючи загальними показниками підприємства.

З точки зору технологічного підходу головне завдання полягає в усуненні технологічного відставання від конкурентів, що вкрай актуально для українських підприємств. Це питання є багатогранним і включає дві основні складові: матеріальну і нематеріальну. Матеріальна частина пов'язана з модернізацією технічної бази, тоді як нематеріальна стосується вирішення питань організаційно-правового характеру. На думку багатьох економістів, подолання цього розриву потребує не лише впровадження сучасних технологій, а й створення системи взаємин, яка бере приклад з найуспішніших світових підприємств з великим досвідом функціонування.

Ресурсний підхід акцентує увагу на аналізі ефективного використання наявних матеріальних ресурсів виробництва. Особливе значення має рівень завантаження обладнання з огляду на часові показники, витрати на виробництво, амортизаційні відрахування та витрати на оплату праці. Ці показники доцільно аналізувати у динаміці та співставляти з результатами конкурентів. Щодо оборотних коштів, важливим аспектом є прискорення їх оборотності, для чого необхідно оцінити чинники, які можуть сприяти цьому процесу.

Для оцінки ефективності використання робочої сили на підприємстві важливо приділити увагу наступним аспектам: аналіз внутрішніх втрат робочого часу, виявлення причин втрат часу через плинність кадрів, визначення рівня залучення механізації, автоматизації та сучасних комп'ютерних технологій, оцінка дієвості системи мотивації працівників, а також дослідження професійно-кваліфікаційного складу персоналу[4].

Таким чином, економічна ефективність зазвичай визначається як максимальна вигода, яку можна отримати при мінімальних затратах у процесі господарської діяльності, враховуючи додаткові умови, що мають значення в момент оцінювання ефективності конкретного заходу. Основним завданням підвищення ефективності виробництва та функціонування підприємства загалом є досягнення максимально високого результату від кожної одиниці використаних трудових, матеріальних і фінансових ресурсів [5]. Для покращення ефективності роботи підприємства важливим є впровадження таких чинників, як підвищення технічного рівня, вдосконалення систем управління, оптимізація організації виробничих процесів і праці, корекція обсягів і структури виробничої діяльності, а також низка інших аспектів. Тільки комплексний і раціональний підхід до використання цієї сукупності чинників може забезпечити стабільне зростання ефективності виробництва.

Список літератури:

1. UN World Food Program in Ukraine. – [Electronic resource]. – Access mode to the esource: <https://minre.gov.ua/2022/12/22/vsesvitnya-prodovolcha-programa-oon-v-ukrayini>
2. Export to EU countries. – [Electronic resource]. – Access mode to the resource: <https://minagro.gov.ua/napryamki/eksport-do-krayin-yes>
3. Гуткевич С. О., Шендерівська Л. П. Політика ефективного розвитку підприємств: управлінський аспект: монографія. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. 211 с.
4. Олешкевич С. І. Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі цифрових стратегій: магістерська дис. : 073 Менеджмент. Київ, 2024. 117 с. URL: <https://ela.kpi.ua/items/baa2a086-114b-406b-9e29-b7d1a7c04a5b>.
5. Продіус О., Афанасенко М., Пухленко В. Стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. №63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-119>.